

KECSKEMÉT

FŐTÉR ÉS KÖRNYEZETE

ÉPÍTÉSZETI MEGÚJÍTÁSA ÖTLETPÁLYÁZAT

ELŐSZÓ

Kecskemét belvárosi térfüzérét nem tervezőasztal mellett álmodták meg: szabályosan szabálytalan jellege, a nagy tér kisebb belső terekre osztottsága intim jelleget ad városközpontnak, lépten-nyomon terekre bukkanunk. Hatalmas zöldfelületeket vesznek körbe a különböző korokból származó házak, paloták, templomok. A belváros szíve, a Szabadság tér egy pezsgő polgári platform, dolgukra siető, sétáló, padokon ücsörgő emberek lépik el különböző napszakokban. A belváros közlekedési rendszere azonban sok szempontból felülvizsgálatra szorul. A területet tranzitforgalom zaja és pora szennyezi, az értékes köztereket parkoló autók szabdalják szét. A Kiskörúton az autósforgalom visszaszorítása szükséges, alternatívaként jó színvonalú tömegközlekedés lehetőségét megteremtve, és a biciklis infrastruktúra bővítésére építve. Így megújulhat az autóktól megtisztított sétálóövezetes belváros, csökkentett forgalmú utakkal, új vagy felújított közterekkel, nyugodt pihenést, aktív kikapcsolódást, kiskereskedelmet, kulturális életet erősítő funkciókkal. A gyalogos zóna megnövelésével sok parkolóhely megszűnik, arra ösztönözve az embereket, hogy ne autóval jöjjenek be a belvárosba. Két helyen mélygarázs létesítését javasoljuk.

TERÜLETFELHASZNÁLÁSI ÉS KÖZLEKEDÉSI JAVASLAT

A BELVÁROS A GYALOGOSOKÉ!

Kecskemét belvárosa gyalogosan könnyen bejárható, a távolságok kicsik. Az autómentes Szabadság, Lestár és Kossuth terek élő, jól használható, zöld terek, de kevés lehetőséget adnak az aktív kikapcsolódásra. Nincsenek játszóterek, sportlehetőség, a városlakókat odavonzó funkciók, kevés a pad, asztal; csak időszakosan, fesztiválok, rendezvények alkalmával telítődnek meg élettel. A kapcsolódó tereket pedig részben vagy egészben parkoló autók foglalják el vagy forgalmas utak vágják ketté, a köztér használatát megnehezítve, ellehetetlenítve. Ezért javasoljuk az autósforgalom és -parkolás kiszorítását a Kiskörúton kívülre, csak a legszükségesebb forgalmat beengedve, a Piaristák tere, Katona József tér vagy a Kálvin tér példa erre. Az új Kiskörút vonalán belül jöhet létre egy új sétálóövezetes belváros, csökkentett forgalmú utakkal, melyekre kizárólag a behajtási engedéllyel rendelkezők mehetnek (megkülönböztető jelzés, taxi, helyi lakosok, árufeltöltés a reggeli órákban). A parkolók helyén felszabaduló területek pedig megtelhetnek élettel, zöldfelületekkel, új funkciókkal.

A gyalogos zóna kiterjesztésével sok parkolóhely megszűnik. Ez egyrészt jó, mert arra ösztönzi az embereket, hogy ne autóval jöjjenek be a belvárosba, mert nem könnyű parkolni. Viszont nem lehet teljesen felszámolni a parkolást, mert akkor a környező lakóövezetek utcái telnek meg autókkal. Ezért két helyen mélygarázs létesítését javasoljuk a belvárosban: a Dobó István körút és az áruházak közötti terület alatt egy szinten, 500

férőhellyel, mely közvetlen összeköttetésben van a téren épülő szabadtéri koncerttérrel), illetve a piac és vásárlói kiszolgálására a Horváth Cirill téren, 200 férőhellyel.

A KISKÖRÚT

Egyik legnagyobb baj, hogy a Kiskörutat az autók – helyi lakosok és a tranzitforgalom is - mint legrövidebb és leggyorsabb utat használják a városon keresztül, annak ellenére, hogy lenne lehetőség elkerülni. A Nagykörút, mint jelenlegi külső gyűrű nem működik jól, mert vannak kikerülhető, levágható részei és az útvonal lerövidülésének előnyeivel élnek is az autósok. A Kiskörút autós kapcsolati lehetőségei túlságosan kedvezőek a város többi részével. Az egyirányúság miatt az autók és buszok napi több száz kilométer úttal tesznek meg többet a belvárosban, mint kellene, szükségtelen káros hatásoknak (levegő-, zaj- és fényszennyezés) kitéve a környezetet.

Javaslatunk szerint a Kiskörút kétirányúvá válik teljes hosszán, részben új nyomvonalon: Hornyik János – Koháry – Gáspár András – Dobó István – Horváth Döme – Bajcsy-Zsilinszky – Beloiannis – Csányi körút útvonalon, elkerülve a Katona József teret. A kétirányúsított, irányonként egy sávú szűkülő úton kisebb forgalom közlekedhet, ezzel is mintegy rákényszerítve a tranzitforgalmat, hogy a Nagykörutat, majd idővel a harmadik külső gyűrűt használják. A zsinagóga tömbje előtt két zebra között az útburkolat szintje a járdáéval egy magasságba emelkedik, további lassításra ösztönözve a forgalmat és biztonságos átkelést lehetővé téve a gyalogosforgalomnak.

TÖMEGKÖZLEKEDÉS

A naponta autóval járók csak akkor váltanak tömegközlekedésre, ha annak színvonala megfelelő, gyors, kényelmes, pontos. A belvárosban áthaladó buszok zavartalan közlekedését kétirányú buszsáv könnyíti a Rákóczi úttól a Batthyány utcáig. A Kiskörút kétirányúsításával nemcsak a buszok által megtett kilométerek, de az utazási idő is lecsökken.

A tömegközlekedés fejlesztési koncepciójáról szóló tanulmányból kiderül, hogy a Széchenyi téri buszvégállomás nem szüntethető meg teljesen. Mérete viszont csökkenthető: a buszok egy részének végállomása a vasútállomás mellé áthelyezhető, ezzel a felesleges környezeti terhek egy részét levehetjük a belvárosról.

BICIKLI

A kerékpározás egyre nagyobb jelentőséget kap a közlekedésben minden városban. Nem csak a környezetükre odafigyelők részesítik előnyben ezt a közlekedési formát, de sok esetben gyorsabb, kényelmesebb alternatíva lehet. Kecskemét abban a szerencsés helyzetben van, hogy adottságainál fogva alkalmas arra, hogy sokan járjanak biciklivel. Ehhez azonban szükség van a meglévő kerékpárút hálózat bővítésére, a biciklis infrastruktúra fejlesztésére (utak, parkolók, kölcsönzők).

SZÉCHENYI TÉR – felcserélt zónák

A Széchenyi tér jelenleg két részre válik: egy forgalmas buszpályaudvarra és egy ritkán használt közparkra. Mellőzöttsége helyzetéből fakad, a nagy forgalmú állomás - mely egészen feltolódott az üzletsor elé - elvágja a parkot a belváros térfüzérétől. Főleg azok haladnak át rajta, akik valamilyen céllal – a Kossuth vagy a Deák Ferenc térre igyekeznek, a buszokat veszik igénybe vagy a Koháry körút üzleteit keresik fel. Ezt helyzetet kezeli a két funkció megcserélése: a buszállomás kitolása a Körút mellé és a park integrálása a jelenlegi térfüzérbe.

Buszállomás

A teljes buszpályaudvar egyesítése a vasútállomás előtti állomással nem lehetséges. A meglévő forgalom egy részének áthelyezésével a Kiskörút és a Széchenyi tér motorizált forgalma is csökkenni fog, de megmarad az a belső csomópont mely jól szolgálja a városlakók és a városba látogatók közlekedési, átszállási igényeit is. Az áthelyezett buszállomás új épületet kap, amiben helyet kapnak a fedett-nyitott várakozók és a jegypénztár.

Park

Felmerült a Széchenyi tér beépíthetőségének lehetősége is, melyet elvetettünk. Mára az építkezési trend megfordult: a gazdasági, hasznosítási szempontokhoz képest is előtérbe került a környezetvédelem, fenntarthatóság, városaink, épületeink szén-dioxid kibocsátása. Kecskemét, nagyon kellemes, élhető belvárossal rendelkezik, sok a zöldfelület, a teresedés, a park. Ez mindenképp olyan érték, amit meg kell őrizni a közeli és távoli jövőben is.

Az új park rekreációs övezet, kellemes környezet hosszabb-rövidebb idő eltöltésére, ha éppen csak várni kell a buszra, vagy ha élvezni akarjuk a jó időt egy szombat délután. A fontosabb áthaladási irányok összekötésével, az utakon teresedéseket képezve alakul ki a struktúrája.

Kulturális befogadótér

A buszállomás áthelyezése után a jelenlegi állomásépületet megmarad és felújítás után új funkciót kap – Kulturális befogadótérré válik. Ez a nagyon jó fekvésű központi épület lehet az otthona a helyi, kisebb léptékű réteg-érdeklődésre számot tartó marginális kultúra eseményeinek. Itt nyílhatnak a környező iskolák, klubok, kecskeméti művészek kiállításai: akár iskolai osztályok, nyugdíjasklubok, helyi zenekarok és bélyeggyűjtő körök mutatkozhatnak be. Így a téren nemcsak áthaladnak, hanem célponttá is válik, hétvégénként családok mehetnek gyermekeik rajzait és kerámiáit egy hivatalos kiállításon megtekinteni. A jelenlegi építmény néhol üvegportált kap, melytől az eredeti tömeg nem változik meg jelentősen, mégis védett, zárt kiállítótérré válik.

DEÁK TÉR ÉS DOBÓ ISTVÁN KÖRÚT – tematikus park és rendezvényközpont

A városközpont délnyugati részével szomszédos lakótelepet jelenleg egy négysávos „autópálya” választja el a belvárostól. Ezt a sűrű lakóöveget kell bevonni a belváros vérkeringésébe. A Körút és az áruházak közötti zöldterületet egy autóparkoló szakítja ketté. A belvárosban parkoló autók kiszorítása, parkolóhelyek megszüntetése miatt a területen egy 500 férőhelyes, egyszintes mélygarázs kialakítását javasoljuk. Így a felszínen egy új park kerül kialakításra: a „Mezők és földek parkja”. Itt fűre lépni szabad: ez egy aktív pihenőpark. A városban megszokott dísznövények, díszcserjék és fák helyett a rétek illata, a mezők látványa fogadja az arra járókat. Az egymástól utakkal elkülönülő ágyásokban a mezőgazdaság növényei (búza, kukorica, köles, árpa, lucerna, repce, napraforgó, szőlő, gyümölcsfák) és kirándulásokról ismerős virágok és bokrok (margaréta, pitypang, kamilla, szarkaláb, boglárka, pipacs, kökény, boróka és galagonya) virágoznak, érnek és teremnek. Ez egy aktív kikapcsolódási zóna: itt nemcsak sétálni lehet és a búzamező gyors szárba szökkenését hétről-hétre követni, hanem sportpályák, vízfelületek, játszótér, növénylabirintus, kávézó és a mélygarázs kijárat épületei rejtőznek a parkban.

A Deák Ferenc téren megszűnik az autópálya és parkolás: teljes értékű gyalogoszónává alakul a terület. Ide javasoljuk egy állandó, egy szint mélyen a föld alá süllyesztett színpad létesítését, melyhez ülőlépcsők, kávézóteraszok vezetnek le. A földalatti kulturális térben, teraszokon vásárok, fesztiválok, koncertek, előadások, konferenciák szerveződnek.

HORVÁTHCIRILL TÉR – megújuló piac

A nyitott őstermelői piacrészt színes épített, napernyőszerű tetőelemek fedik, mely kerek formavilágával oldja a piac szigorú szögletességét. A vízszintes korongok a fedett épületben is visszaköszönnék belsőépítészeti elemként vagy külső előtetőként, vendéglátó teraszát árnyékolva. A piactér alá egy háromszintes, 200 férőhelyes mélygarázst javasolunk. Ez megoldja a piactéri parkolási gondokat, és kiszolgálja a Skálát, a környékbeli kiskereskedelmet is. A körökből szerkesztett formavilág zöldfelületek formájában a Skála épülete körül egészen a Luther passzázsig fogja össze a térsort, mintegy bevezetve a járókelőt a házak közé, az Arany János utca irányába.

ARANY JÁNOS UTCA ÉS A PASSZÁZSOK – Bevásárló utca

Az utca házainak földszinti üzlethelyiségeiben jelenleg virágzó kiskereskedelem működik, de ennek értékét a parkoló autók és forgalom jelentősen lerontják. Az utcai forgalom miatt a Luther és Lordok passzázsrendszere ketté van vágva. A parkolás felszámolásával és az autók kitiltásával az utca és Passzázsok pezsgő bevásárló utcák rendszerévé alakul, ahol az autók

kerülgetése helyett zavartalan vásárlás zajlik. Az Arany János utca így bekapcsolódik a Szabadság tér életébe és bekapcsolja az elhanyagolt és lehetőségekkel teli, köz- és magántér határán egyensúlyozó Passzázsokat is. Így az Arany János utca és a Passzázsok „Kecskemét bevásárlóutcájává” válhatnak.

KATONA JÓZSEF TÉR

javaslatunk szerint a Katona József térre csak csökkentett forgalmú út vezet be: csak célforgalom és a buszok hajthatnak be, maximum 30 km/órás sebességgel. A Kiskörút nyomvonala kihelyeződik a Horváth Döme körútra és a Bajcsy-Zsilinszky körútra, megnövelve a gyalogos felületeket és hozzákapcsolva a Színházat a Főtérhez. A buszmegálló is ide kerül át, így az utasok autóforgalomtól mentes helyen szállhatnak le és közelíthetik meg a Főteret.

KAVICSOK – KÖZTÉRI TÁRGYAK

Kecskemét terei különböző léptékűek, funkciójúak, hangulatúak. Valamelyik térre bevásárolni megyünk, valahova dolgozni vagy ügyet intézni. Valahova hazatérünk, valahol sétálni, fagyizni és kikapcsolódni lehet. Nem gondoljuk, hogy egyforma vagy akárcsak egyforma

hangulatú közterti bútorokkal, padokkal, lámpákkal uniformizálni kellene vagy lehetne őket, hiszen Kecskemét mindig sokszínűségéről volt ismert, ahol megfér egymás mellett bármely vallás, építészeti stílus, művészeti irányzat vagy kulturális forma. A belvárosban sétálva barokk, klasszicista, eklektikus, szecessziós, házgyári és újabb épületek váltják egymást és férnek meg többé-kevésbé jól egymás mellett. És ebben a kavalkádban, ahol minden korszak otthagya az építészeti lenyomatát, nem is feltétlenül kell tolatkodó elemmel, újépülettel bizonyítani az összetartozást.

A városban néhány helyen nagy fekete kavicsok jelennek meg. Először egy-egy, később egy kőcsoport a Könyvtár előtt és a Kéttemplom közben. Valamelyikre rá lehet ülni, feküdni, neki lehet dőlni. Olyan kemények, mint a széchenyivárosi panelházak betonja, de olyan puha a formájuk, mint a Cifrapalota népművészeti motívumai. Egy nagyobb kavics városi találkozóponttá válik. „Hatkor találkozunk a Végh Mihály téren, a kavicsnál!” Az egyik utcában néhány helyen a burkolatban jelennek meg, de valahol akkorák a kavicsok, hogy beléjük lehetne félni. Az egyik kőcsoport szökőkút. Vannak kavicsok a fűben, az aszfaltban, a díszburkolaton, a templomudvaron. Az embereket melegség tölti el, hiszen mindenki gyűjtött kavicsokat gyerekkorában. „Anyu! Az a kavics ott pont olyan formájú, mint a nagy!”

A fekete kavicsok hófehér papírlapok, melyek évek, évtizedek alatt íródnak tele tartalommal: Kecskemét kulturális történetével. A város évek, évtizedek alatt birtokba veszi őket: művészeti intézmények (múzeumok, Kodály Intézet, Dán Kulturális Intézet, Bábszínház, Kecskemétfilm, stb.), vallási felekezetek, alkotócsoportok (Nemzetközi Kerámia

Stúdió), naiv művészek, vagy akár a Repülőbázis fogadnak örökbe egy-egy követ és adnak arcot, nevet nekik. A városlakóval vagy az erre járó turistával naponta meglepetésszerűen szembejönnek azok a dolgok, amikre büszkék lehetnek. Eszükbe jut, hogy itt készült a Vizipók csodapók, megtudják, hogy Petőfi itt írta Én című versét, a turista pedig megtudja, hogy a Csík zenekar kecskeméti. Mint a tengerpartokról, erdei kirándulásokról emlékébe hazavitt kavicsok: eszünkbe juttatják, hogy miért jó itt élni, megmutatják a város sokszínűségét és nyitottságát.

Ez egy friss, állandóan megújuló és a folyamatokra, gyorsuló életünkre azonnal reagáló városi kiállítás, melybe olyan dolgok is azonnal beférhetnek, ami a múzeumokba nem, vagy csak évtizedek múlva. Olyan alkotások, művészeti formák, amelyek még nincsenek kanonizálva, bármikor megnézhető köztéri felületen jelenhetnek meg, nincsenek múzeumokba, intézményekbe zárva. Aminek megismeréséhez nem kell jegyet váltani. Rejtett értékeket hív elő, amik nem feltétlenül jelennének meg a köztéren hagyományos módon: egy szobron vagy emléktáblán.

Egyes kavicsok „élnek”, időben változnak, például a KAFF vagy a Vákuum Egyesület kulturális hírfelületként használhatja a köveit, programokról, a műhelyben elkészült új filmekről adhat hírt.

Olyan tárgyak ezek, melyek formája mindenki számára ismerős és kedves, amihez oda lehet menni és megfogni, ráülni, ami az enyém, a tied, mindenkié. Amitől elmosolyodik az ember. A város élő kulturális emlékezete, mely büszkeséggel tölti el a polgárt, hogy itt született. Nem egy felülről jövő megaberuházás, egy új városháza, hanem méreténél és mondanivalójánál fogva emberléptékű, szerethető tárgycsoport.

VÁROSI SÉTA

Kecskemét jelentős turisztikai célpont, melyet a magyar turistákon kívül rengeteg külföldi is felkeres. Egy olyan turistákat segítő információs rendszert vizionálunk, mely a hagyományostól eltérően nem az útikönyvekben való jártasságra alapul, és prospektusokba gyűjti a megnézendő látnivalókat, hanem az utazás, városjárás felfedezés-élményét adja. A város különböző pontjain eozinnal bevont, feltűnő „sétaköveket” helyezünk el, melyek egy jó átgondolt városi séta útvonalára fűződnek fel. A köveket nem kell reklámozni, az útvonalat nem kell előre tudni. A sétának nincs kezdő és végpontja, bárhol be lehet kapcsolódni. A turista beleütközik az kavicsba, ami a pontból látható megnézni valókon és ide kapcsolódó városi történeteken kívül elárulja a következő kő helyét is, ahova el kell jutni. És elkezdődik a „kincskeresés”, és a látogató elindul felfedezni a várost. Így a turista olyan helyeken is áthalad, ahova az útikönyve alapján esetleg nem is jutna el, és olyan történetet tud meg amiről nem is hallana. És így viszi hírét szerte a világba Kecskemétnek, a hírös városnak.

A látványképeken szereplő alakok Kovásznai György Habfürdő című filmjéből vannak.